

عنوان مقاله:

«علل دگرگشت نام شخصیت ها در قصه های مثنوی»

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 9، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

افسانه سعادت - پژوهشگر پسادکترای زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

محسن محمدی فشارکی - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

خلاصه مقاله:

بررسی نام شخصیت‌ها، کاربردی بنیادین در تحلیل داستان‌ها دارد. شخصیت‌ها اغلب به واسطه نامشان، نقش خود را در درون مایه ایفا می‌کنند و خوانندگان نیز در بیشتر موارد به مدد آن‌ها با درون مایه ارتباط برقرار می‌کنند؛ بنابراین نام‌ها، همواره به نحوی در تعیین فضای مواجهه با متن و بافتار بیرونی آن تاثیرگذارند. از نظر روایت‌شناسان، این پرسش که نویسندگان چگونه شخصیت‌های داستان‌هایشان را به مخاطبان نشان خواهند داد، از اهمیت بسیاری برخوردار است. نام‌گذاری هر چیزی به مثابه آفرینش آن چیز است و گزینش نام مناسب برای اشخاص داستانی، یکی از هنری‌ترین شگردها در پرداخت شخصیت و معرفی آن‌ها به مخاطبان است؛ اما دگرگشت نام اشخاص یکی از بدیع‌ترین روش‌ها در شخصیت‌پردازی است. مولوی با اتخاذ چنین رویکردی در شخصیت‌پردازی، ضمن انتقال اطلاعات به مخاطبان در پی دست یافتن به راهی است که با بینش عرفانی او نیز سازگار باشد؛ شکستن هنجارها و به سخره گرفتن مرزهای داستان‌گویی برای رسیدن به دانه معانی. از آنجا که در ساختار اسلیمی مثنوی، فرصت معرفی شخصیت‌ها، اندک است، بنابراین راوی، شخصیت‌های داستان‌های خود را به صورت بسیار اثرگذار و با ایجاز که خاص زبان عرفانی است به خوانندگان معرفی می‌کند. تغییرات نام‌گذاری‌ها، شگردی است که در جهت همین ایجاز در نهایت به عنوان شیوه تازه شخصیت‌پردازی از سوی راوی مثنوی انتخاب می‌شود. این پژوهش به شیوه تحلیلی و توصیفی نشان می‌دهد که برخی از دگرگشت‌ها در ساحت ظاهری صورت پذیرفته و از نظر نشانه‌شناسی و شخصیت‌پردازی خلاقانه اهمیت یافته‌اند. به طور کلی، علل دگرگشت نام‌گذاری شخصیت‌های قصه‌های مثنوی در سه حوزه زبانی، نحوی و ادبی قابل بررسی است و از جمله عوامل دگرگشت نام‌ها، می‌توان به انتقال حس عاطفی، رعایت وزن، تغییر شخصیت در روند داستان، تعلق خاطر راوی نسبت به اشخاص داستانی، طنازی راوی، دروغ‌گویی راویان درون داستانی، تغییر زاویه دید، التفات و تنوع بخشیدن برای جذاب ساختن داستان و جذب مخاطب اشاره کرد.

کلمات کلیدی:

دگرگشت، نام‌گذاری، مثنوی معنوی، جلال‌الدین مولوی، شخصیت‌پردازی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1211717>

